„UNIVERSUL" IN ARDEAL

Câteva ceasuri prin judeţul Arad

Consideraţii asupra circulaţiei autobuzelor C. F. R. şi a trenurilor. — Un minimum necesar de realizări

III

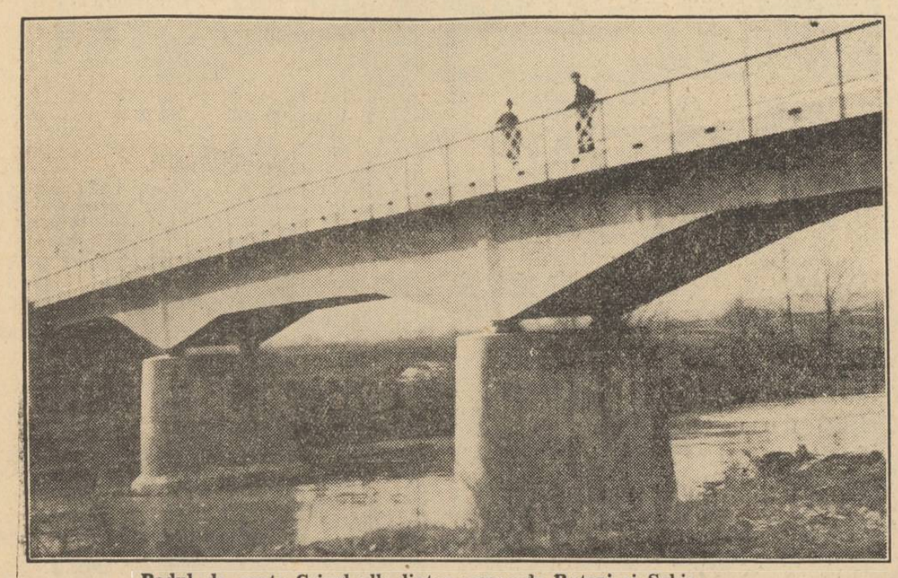

Podul de peste Crişul alb dintre comunele Buteni şi Şebiş

Arad, 10 Aprilie

Problemei circulaţiei autobusului C. F. R. în jud. Arad — linia Arad-Buteni — i-am destinat, dela începutul reportajelor noastre, un capitol special, pe care-l expunem în cele ce urmează.

Am arătat în primul reportaj, că am plecat din Arad cu autobusul C. F. R., alături de 3-4 călători. Numărul acesta mic de locuitori, cari recurg la serviciile autobusului de pe linia Arad-Buteni, contrariază, desigur, pe acei cari nu cunosc situaţia şi pe acei cari ştiu, că pe timpul când acest traseu era exploatat de o societate particulară, el constituia una din cele mai productive linii de autobuse. Lucrurile sunt adevărate, dar situaţia s'a schimbat de îndată ce linia a trecut în exploatarea căilor ferate şi odată cu aceasta, numărul călătorilor s'a redus aproape la zero. Cari sunt motivele acestui fapt? Sunt mai multe.

In primul rând, orariul autobusului.

Pe timpul când linia era exploatată de particulari, autobusul pleca din Arad la orele 4 d. a. şi sosea în Buteni la 7 jumătate seara, iar de acolo se înapoia la 4 dimineaţa şi sosea în Arad la 7 jumătate. Fiecare cursă a autobusului, era supraîncărcată de călători. Aceasta, pentru că tariful era egal cu al trenului, iar drumul îl făcea prin comune fără staţii de cale ferată sau cu staţii îndepărtate, pentru a sosi şi pleca din Buteni, aşezat la 5 km. de staţia Şebiş.

Folosul acestui orar este evident şi nu insistăm asupra lui.

După preluarea liniei de către căile ferate, orarul a fost păstrat un timp, dar tariful a fost majorat, cu aproape 25% peste cel al trenului. In urma acestei majorări, călătorii au renunţat la serviciile autobusului, deoarece pe linia Arad-Brad, după cum se ştie, se aplică un tarif cu 50% din tarifele ordinare pentru a se veni în ajutorul locuitorilor din ţinutul moţilor.

Conducerea autobuselor C. F. R., văzând scăderea numărului călătorilor a schimbat orarul, menţinând numai o singură cursă pe săptămână. Miercurea, când autobusul pleacă din Arad la 8 jum. dimineaţa, având sosirea la Buteni la 11 jumătate. De acolo, pleacă la ora 1 şi sosesţe la Arad la orele 4 d. a.

In felul acesta, autobusul nu serveşte nici un interes, ci ocupă numai linia pentru a nu fi cedată unei societăţi sau întreprinderi particulare de acest gen. Făcând această afirmaţie, suntem în deplină cunoştinţă a lucrurilor şi nu vrem să imputăm nimănui nimic şi mai cu seamă conducătorilor centrului V. de autobuse C. F. R. din localitate. Şi afirmaţia ne-o dovedim: odată cu noi, din Arad au mai plecat spre Buteni, trei călători. Unul s'a dat jos la Seleuş. La Ineu s'a dat jos altul, la Voivodeni al treilea, dar tot aici s'a mai urcat unul. La Şebiş s'a urcat încă un călător şi toţi ne-am dat jos la Buteni. La înapoiere, am plecat patru călători din Buteni. Unul s'a dat jos la Şebiş. La Mânerău s'a mai urcat unul, la Voivodeni s'a dat jos unul, la Bocsig altul şi de aci până la Arad am venit doi călători şi şoferul. Altă dată se întâmplă mai rău: autobusul face cursa Arad-Buteni şi înapoi, fără nici un călător.

In felul acesta, autobusul nu-şi recuperează nici măcar costul benzinei şi al uleiului. Unde e salariul şoferului, amortizarea şi uzajul?

Cauza este orariul, în primul rând, iar în al doilea, tariful ridicat

Orariul actual, pe lângă greşeala de a circula odată pe săptămână, este tocmai contrar intereselor populaţiei: orăşenii nu pleacă la ţară, iar cei dela ţară pleacă dimineaţa la oraş şi se înapoiază seara, deci nu pot recurge la serviciile autobuzului.

Dar poate ar face-o, dacă tariful n'ar fi atât de urcat.

Ce s'ar putea face? In primul rând pentru a se veni în ajutorul populaţiei, ar trebui revenit la vechiul orar, autobusul având plecarea la orele 4 d. a. din Arad, iar înapoierea să fie la 4 sau la 5 dimineaţa.

Evident că aceasta nu e suficient. Pentru ca populaţia să fie într'adevăr servită, ar trebui reduse şi tarifele până la egalizarea lor cu ale căilor ferate. S'a putea spune că în felul acesta, locuitorii nu ar mai recurge la tren. Ipoteza nu e valabilă, pentru că de autobuz s'ar servi numai locuitorii comunelor cari nu au staţiuni de cale ferată şi, pentru că într'un autobuz C. F. R. nu încap mai mulţi de 28-30 călători. Paguba ce ar suferi-o trenurile, este, deci redusă la zero. In schimb, avantajele oferite populaţiei, extraordinar de mari.

Biserica ortodoxă română din Buteni-Arad

Un alt lucru ce s'ar putea face, este prelungirea liniei de autobuse Arad-Buteni, până la Brad şi legătura ei cu linia Arad-Deva. In felul acesta s'ar veni şi mai mult în ajutorul regiunii sărace — a moţilor — cuprinsă între Buteni şi Brad. Traducerea acestui proect în realitate ar întâmpina, este adevărat, oarecari greutăţi, dar s'ar da populaţiei şi ceva efectiv, nu numai promisiuni de ajutorare.

Prima greutate ce ar trebui învinsă, este starea şoselei pe acest parcurs, ceiace, după informaţiunile ce le posedăm, se va face în curând.

CIRCULAŢIA TRENURILOR

O altă anomalie ce trebue relevată, este circulaţia trenurilor.

Am mai arătat în câteva rânduri, că pe linia Arad-Brad, circulaţia trenurilor nu se face în mod firesc şi aşa cum cer interesele regiunii. Acestea cer înlocuirea automotorului ce pleacă dimineaţa din Arad spre Brad, printr'un tren personal, căruia să i se ataşeze un furgon, poştal, pentru că în situaţia de acum, poşta pleacă din Arad la orele 2 şi 47 minute, sosind seara în toate comunele unde se distribue tocmai a doua zi dimineaţa. Cu acest tren pleacă în judeţ ziarele ce sosesc dimineaţa din Bucureşti, cele ce apar dimineaţa în Arad şi toate scrisorile expediate cu o zi înainte. In felul acesta locuitorii din judeţ primesc corespondenţa exact în aceiaş durată de timp, în care sosesţe la Arad — şi se distribue la domiciliu — corespondenţa din Bucureşti. Este o situaţie anormală. Nu se gândeste la acest neajuns nici Camera de industrie şi comerţ din Arad, care e consultată întotdeauna când se discută alcătuirea orarului C. F. R. şi care intervină în toate problemele locale.

După cum se vede, situaţia nu mai poate dura şi drept urmare, o supunem atenţiunii direcţiunii generale a căilor ferate.

DRUMURILE COMUNALE

Despre starea şoselelor judeţene, am scris. Rămâne acum, în această parte a reportajului nostru, să ne ocupăm de drumurile comunale. Acestea sunt într'o stare impracticabilă încât îngreunează foarte mult sau chiar opreşte circulaţia pe timp de ploaie, — deci toamna, iarna şi primăvara. Nu insistăm asupra acestor drumuri, deoarece după informaţiunile primite, conducerea judeţului a dispus tuturor comunelor să scoată nisip şi pietriş din albiile râurilor pentru a-l aşterne pe drumuri.

Intenţia este lăudabilă şi trebue contată drept un câştig pe seama sătenilor, câştig întârziat atât de mult din cauza aparatului administrativ politicianizat şi a conducătorilor de până aci, toţi de esenţă politică şi electorală.

x o x

JURĂMÂNTUL RECRUŢILOR DIN GARNIZOANA ARAD

Arad, 12 Aprilie

Duminică dim. s'a desfăşurat, pe platoul din mijlocul Cetăţii, ceremonia depunerii jurământului de către recruţii din garnizoana Arad.

Serviciul divin a fost oficiat de preoţii Tănăsoiu, confesorul garnizoanei, arhimandrit dr. Iustin Suciu şi Bâru. Răspunsurile liturgice au fost date de corul regimentului 93 inf. condus de d. subit. Romulus I. Botto, şeful muzicei militare. După serviciul divin a urmat depunerea jurământului pe unităţi. Odată jurământul depus, părintele **Tănăsoiu**, confesorul garnizoanei, a vorbit despre importanţa religioasă a jurământului şi despre datoria către patrie. Au mai rostit cuvântări d-nii colonel **Otopeanu** şi d general **Petre Georgescu**, comandantul garnizoanei Arad. Ceremonia, la care au asistat toţi ofiţerii din garnizoană şi reprezentanţii autorităţilor civile, s'a încheiat prin defilarea trupei.

CITIŢI

UNIVERSUL SPORT

15 ani de luptă a moţilor pentru dreptate

Curtea de apel din Cluj a dat deplin câştig de cauză moţilor, expropriind in intregime pădurile lui Tischler.— Escrocherii, cari au costat 2 vieţi de om, iar pe stat erau să-l coste 100 milioane de lei

Cluj, 11 Aprilie

De 12 ani ziarul „Universul" nu a omis nici o ocaziune de a atrage atenţiunea oficialităţii şi a opiniei publice asupra unei nedreptăţi, care atinge zece comune de moţi din apropierea Clujului. Este vorba despre faimosul proces între moţi şi Mauriţiu Tischler, pe chestiunea exproprierii pădurilor acestuia.

A fost un proces plin de dificultăţi, care durează de mai bine de 15 ani, în care în sfârşit moţii sunt pe cale de a primi satisfacţia meritată atât prin dreptatea cauzei lor, cât şi prin perseverenţa neînfrânată pe care au depus-o pentru ducerea lui la bun sfârşit.

O MIE DE FAMILII MOŢEŞTI ESCROCATE

Iată pe scurt istoricul acestui proces. Mauriţiu Tischler era unul dintre cei mai mari proprietari de păduri din Transilvania din anii de după război. Intre alte păduri, în apropierea Clujului el avea o pădure de vre-o 11.000 iugăre, la care erau interesate zece comune de moţi. Venind reforma agrară, pădurea urma să fie expropriată şi trebuiau să fie împroprietăriţi dintr'insa locuitorii comunelor Ciucea, Valea Drăganului, Poieni, Rogojel, Bociu, Bologa, Săcuieni, Vişag, Valea Vişagului şi Traniş.

Pentru a se putea face exproprierea şi pentru a se lua informaţiuni cu privire la masivul păduros, ca şi cu privire la îndreptăţirea moţilor din comunele interesate, comitetul agrar a delegat pe doi inspectori generali silvici, I. Popescu Pera şi G. Golgoteanu. Dela această expertiză începe calvarul de un deceniu şi jumătate al moţilor.

Cei doi inspectori generali silvici în loc să se deplaseze în comune şi în loc să cerceteze la faţa locului situaţia pădurilor, au luat contact numai cu proprietarul şi acesta i-a convins prin mijloace lesne de închipuit, ca să se mulţumească cu un certificat furnizat de avocatul său cu privire la numărul capilor de familii îndreptăţiţi la împroprietărire din masivul Tischler. In felul acesta dintre moţii îndreptăţiţi la împroprietărire au fost omişi 992 capi de familii şi aproape 5000 de iugăre de pădure au fost scutite de expropriere, zece comune de moţi fiiind neîndreptăţite.

EXPERTIZĂ DE 100 MILIOANE... DIN CARŢI ŞCOLARE

In faţa acestei situaţii moţii au pornit o campanie viguroasă pentru răsturnarea deciziei de expropriere a Comitetului agrar, care între timp devenise „de jure" validă şi nu mai putea fi atacată decât dacă se dovedea că ea era întemeiată pe falsuri. Moţii au hotărît să facă şi această dovadă foarte dificilă. Meritul cel mare pentru că azi cauza lor începe să se limpezească, este a regretatului dr. Amos Frâncu, avocatul moţilor, moţ şi el, un român inimos şi neînfricat.

Dovedindu-se că cei doi inspectori generali, cari au făcut expertiza în chestiunea pădurii Tischler au procedat cu reacredinţă, ei au fost reclamaţi parchetului. Cu ocaziunea cercetărilor cari s'au făcut, ei s'au apărat în mod lamentabil. Au recunoscut că au lăsat neîndreptăţite aproape o mie de familii de moţi, şi au recunoscut în acelaş timp că nici nu au văzut pădurea în legătură cu care li s'a cerut expertiza, ci au văzut doar pe proprietarul Tischler, care le-a furnizat certificatul despre care am vorbit. Cei doi inspectori generali au mai adăugat, că au văzut în cartea pentru şcoala primară de Adamescu şi Dragomirescu, arătând şi pagina, cum sunt satele moţeşti, prin urmare au crezut că această documentare este suficientă pentru a face o expertiză în legătură cu un masiv păduros care valora vreo sută de milioane lei.

O AFACERE POLITICIANISTA

De sigur, justiţia nu a putut lua de bună apărarea lor lamentabilă şi a deschis acţiune penală împotriva lor. Unul dintre cei doi inspectori generali, G. Golgoteanu, plecând în străinătate, s'a sinucis între timp, fiind mustrat de conştiinţă pentru nedreptăţirea celor o mie de familii de moţi.

Dar din momentul ce s'a putut face această dovadă, cauza moţilor era câştigată. Proprietarul a mai încercat să se folosească de fel de fel de tertipuri pentru a salva pădurea sa, sustrăgând-o moţilor.

Metoda lui Tischler de data aceasta a fost mai complicată. Luând contact cu anumiţi politicieni, s'a hotărît să-şi greveze în mod fictiv proprietăţile cu peste 50 milioane de lei. Deşi ipoteca s'a făcut ulterior procesului de expropriere, deci era nulă, faptul acesta a fost suficient pentru ca unii politicieni să susţină, că statul trebue să achite datoriile lui Tischler dacă il expropriază şi să-l despăgubească.

Nerusinarea politicianistă a găsit cu cale să facă o transacţie cu Tischler, oferindu-i suma de 102 milioane de lei ca să renunţe" la pădure, care era evident că el procedase de rea credinţă şi că statul nu-i datora nimic.

MOARTEA LUI TISCHLER

In aceste împrejurări a intervenit drama dela palatul justiţiei din Bucureşti, unde, după cum se ştie, căpitanul invalid Emil Şiancu a ucis cu focuri de revolver pe Mauriţiu Tischler, proprietarul pădurilor.

Procesul cu moţii a continuat cu succesorii acestuia. Văzând însă dârzenia moţilor, nu s'a mai găsit nimeni, care să facă expertize false, nici să urmărească executarea convenţiei imorale pe care Mauriţiu Tischler o încheiase cu statul, dela care urma să primească suma de o sută două milioane de lei.

Am arătat zilele trecute, că moţii, bazându-se pe sentinţa justiţiei, prin care se constata falsul inspectorilor generali silvici, pe baza căruia se făcuse exproprierea de către Comitetul Agrar, au cerut anularea hotărîrii acestuia. Procesul s'a judecat la Cluj, în faţa Curţii de apel. Reprezentanţii moţilor au fost d-nii avocat Emil Vasiliu-Cluj şi căp. Emil Şiancu. La cererea lor, de a se anula hotărîrea Comitetului Agrar, care a pus pe drumuri timp de 15 ani zece comune de moţi, s'a alăturat şi reprezentantul ministerului agriculturii şi domeniilor, d. Enric Meitani, care a recunoscut, că din cercetările cari s'au făcut în ultimul timp, s'a constatat în mod neîndoios, că prin expertiza falsă a celor doi inspectori generali, au fost omişi din tablourile de împroprietărire 992 capi de familii de moţi.

SENTINŢA CURŢII RE APEL DIN CLUJ

Secţia II-a a Curţii de apel din Cluj a pronunţat, Luni, sentinţa, prin care anulează deciziunea Comitetului agrar, ca fiind întemeiată pe falsuri, şi hotărăşte exproprierea în întregime a celor 11.000 iugăre de păduri aparţinătoare succesorilor lui Mauriţiu Tischler. In acelaş timp Curtea de apel a mai luat o hotărîre care îi va face cinste, anulând şi convenţia dintre stat şi Mauriţiu Tischler, în baza căreia acesta urma să primească pentru păduri suma de 102 milioane lei. Cum pădurile urmau să fie expropriate în baza legii, a constatat cu multă dreptate Curtea de apel, statul nu era obligat să plătească pentru ele decât ceeace prevede legea pentru reforma agrară, iar nu preţuri înzecite. Din întregul masiv păduros succesorilor proprietarului nu li s'au lăsat decât 605 iugăre de pădure, întrucât ei mai au şi alte păduri şi proprietăţi.

Sentinţa Curţii de apel a făcut o impresie excelentă între moţi, cari însfârşit, după 15 ani de luptă, se văd pe calea cea bună, de a obţine câştig de cauză din partea justiţiei române, care nu putea să le fie vitregă.

20 de ani dela martirajul preoţilor Leucuţa şi Popescu din Şimand

Oraştie, 11 Aprilie

In calitatea mea de fost preot, coleg şi prieten cu preoţii martiri din Simand, ţin să evoc memoria lor prin următoarele:

Sunt 20 de ani de când românii din Banat şi Crişana erau huiduiţi, batjocoriţi, maltrataţi şi unii chiar omoraţi mişeleşte la sfârşitul anului 1918 şi începutul anului 1919 de ungurii răzbunători, cari îşi vedeau periclitat statul lor cosmopolit maghiar. Mulţi români intelectuaali, meseriaşi şi chiar ţărani, s'au refugiat din teritoriile acestea, luând drumul pribegiei spre Transilvania.

Trupele franceze aliate, cu centrul de operaţie la Timişoara, care erau însărcinate cu supravegherea nu puteau şti ce se petrece cu elementul românesc, dela ţară mai ales.

Iar când brava armată română se apropia de frontul unguresc, trupele maghiare, în barbaria lor, au organizat adevărate măceluri printre români.

Au căzut jertfă atunci şi preoţii Popescu şi Leucuţa din Simand, jud. Arad. Ei au fost momiţi noaptea, — fiecare pe altă cale, — în mod mişelesc, de căpeteniile ungureşti sub motiv că au să se înţeleagă omeneşte cu ei. Atraşi în marginea satului, ei au fost străpunşi de călăii unguri, măcelăriţi ingrozitor, apoi legaţi cu sârmă şi aruncaţi în apa canalului din apropiere. Al lor văzând că nu mai revin la domiciliu, au fost de credinţa că au fost prinşi şi duşi de unguri. La câteva zile ei au fost, însă, găsiţi asasinaţi şi oribil mutilaţi în canalul din apropierea îngrozitorului supliciu, pe locul căruia ar trebui ridicat un monument!

Un sat şi ţinut întreg românesc deplânge şi acum pe martirii lor preoţi, iar nemângâiatele preotese cu fiii lor, poarşi acum în sufletul lor rana pe care numai moartea o va vindeca... Noi, prietenii şi colegii lor, trimitem o creştinească şi românească mângâere, văduvelor şi orfanilor martirilor Leucuţa şi Popescu, încredinţându-i că ai lor „luptă bună au luptat"...

Părintele Leucuţa a servit în război ca preot militar, fiind şi colaboratorul meu un timp oarecare în garnizoana Timişoara, unde eram şeful preoţimei ortodoxe. Preotul Leucuţa a desvoltat o lăudabilă activitate naţională şi pastorală prin predicile sale ţinute şi prin spitale, unde ducea duhul înţelepciunii, al mângâierii şi blândeţii creştineşti şi româneşti, soldaţilor noştri.

Vecinică să le fie memoria lor din neam în neam!

Dr. Eugeniu Munteanu
fost preot militar în război.

ŞTIRI DIFERITE

CARANSEBEŞ

DEPUNEREA JURAMANTULUI RECRUŢILOR. — In cadrul unei solemnităţi impunătoare, s'a făcut Duminică dimineaţa, în curtea cazărmii „Marele Voevod Mihai de Alba-Iulia", depunerea jurământului ofiţerilor şi subofiţerilor veniţi de curând din şcolile militare, cum şi al recruţilor dela unităţile din garnizoana Caransebeş.

Solemnitatea a început printr'un serviciu divin, oficiat de păr. P. Bancea, confesorul garnizoanei. A dat răspunsurile corul Soc. române de cântări şi muzică din localitate, sub conducerea d-lui prof. T. Alexandru.

Păr. P. Bancea şi d. col. N. Pătruţoiu, comandantul garnizoanei, au vorbit apoi despre însemnătatea jurământului.

Solemnitatea s'a încheiat cu defilarea unităţilor militare, primită de d. comandant al garnizoanei şi capii autorităţilor militare.

SERBAREA STRAJERILOR ŞCOLII PRIMARE. — Duminică d. a., a fost în sala de festivităţi a şcoalei normale, serbarea centuriei de străjeri a cl. VII primară.

zProgramul a început cu imnul regal, cântat de corul străjerilor condus de elevul I. Culea (cl. VII).

După poezii, anecdote, dialoguri şi cântece, s'au executat exerciţii de gimnastică.

ABRUD

SADIREA POMILOR. — Sâmbătă, 9 Aprilie, în cadrul unei frumoase solemnităţi, s'a făcut sădirea pomilor de către străjerii şi străjerele şcoalelor secundare din Abrud. S'a desfăşurat un ales program de către stolurile de străjeri în faţa unui numeros public şi a tuturor autorităţilor militare şi civile.

Serviciul religios a fost oficiat de prof. preot Nicolae Gavra, iar răspunsurile au fost date de corul străjerilor şcoalei normale de băeţi din Abrud de sub conducerea profesorului Cornel Hagea.

S'a cântat Imnul regal şi s'a ridicat pavilionul naţional.

Preotul Nicolae Gavra, într'o frumoasă cuvântare, a arătat însemnătatea zilei. Comandantul stolului, d. Ioan Micu, directorul şcoalei normale, a arătat străjerilor foloasele.

S'a trecut apoi la lucru, pe terenul şcoalei normale de băeţi, unde străjerii şi străjerele au plantat peste o mie de puieţi de diferite specii.

ARAD

MORTEA UNUI PROFESOR. Sâmbătă dimineaţa la ora 10, a încetat din viaţă, la spitalul Central, profesorul de limba română, Inocenţiu Langa, dela liceul Moise Nicoară, din localitate. Defunctul era în vârstă de 40 ani.

Duminică după amiază la ora patru, corpul neînsufleţit al fostului profesor a fost depus pe un catafalc, în sala festivă a liceului, de unde Luni după amiazi a fost înmormântat. Din partea liceului a vorbit d. Ascaniu Crişan, director, iar din partea secţiei locale a Asociaţiei profesorilor secundari, d. prof. Al. Constantinescu. La cimitir, a vorbit un elev din clasa VI-a al cărei diriginte fusese defunctul. Au depus coroane: direcţiunea liceului, elevii, familia, clasa, corpul profesoral, secţia asociaţiei profesorilor, etc.

A MURIT DIN BATAE. — In primele zile ale lunei Ianuarie, Dumitru Hanga şi fiul său au bătut pe vecinul lor Gheorghe Boian, din Arad. In urma bătăii primite, Gheorghe Boian a încetat din viaţă, iar cei doi bătăuşi au fost arestaţi şi depuşi în închisoarea tribunalului. Acum, cercetările fiind, încheiate, judecătorul de instrucţie a emis împotriva lor ordonanţă definitivă de trimite în judecată pentru leziuni corporale cauzatoare de moarte.

BAIA MARE

FURTURI. — Giurgea Gheorghe în etate de 24 ani, originar din comuna Tămaia muncitor la fabrica Phoenix din localitate a luat o curea mare de pe maşini şi a pornit să o vândă în oraş. Un sergent de stradă l-a prins, fiind reclamat de un comerciant. Cureaua furată valora 3550 lei. Cu acte a fost trimis parchetului.

— Sendeţchi Francisc de meserie tâmplar, domiciliat în str. G. Coşbuc a furat 15 şine dela linia ferată îngustă şi le-a vândut cu preţul jumătate lui Grosinger N. din Tăuţii de sus.

Făptuitorul a fost trimis în judecată.

CERC CULTURAL. — Invăţătorii din localitate s'au întrunit în cerc cultural la şcoala primară de pe Valea Roşie. Şedinţa a fost deschisă prin d. Alexandru Puşcaşu, preşedintele cercului. D-şoara Tanţa Dron a făcut o lecţie practică cu elevii din clasa I. In şedinţă intimă, d-na Livia Mocanu a vorbit despre importanţa jocului la copii.

AVANSARE. — D. colonel Muntean B. Ioan, comandantul Cercului de recrutare Satu-Mare (Baia-Mare) a fost numit inspector al Cercurilor de recrutare de pe lângă Comandamentul 6 Teritorial.

CRIMA UNEI MAME. — In urma unor svonuri, poliţia a făcut cercetări şi a descoperit că Daroltan Maria din str. Zorilor a avortat în a cincea lună îngropând fătul în mormântul tatălui ei.

Mama criminală, Daroltan Maria care a rămas nemăritată până la etatea de 40 ani, povesteşte că în luna Noembrie anul trecut, trecând prin pădurea Lăpuş s'a întâlnit cu un pădurar. Acesta, a bătut-o până când a leşinat. Când s'a trezit, a simţit că pădurarul necunoscut — profitând de leşinul ei — a violat-o. Mai târziu s'a simţit însărcinată şi a cerut sfat dela vecina ei Mesaroş Ileana, care a îndemnat-o şi a ajutat-o să avorteze în a 5-a lună. Fătul avortat l-a înfăşurat în cârpe, l-a pus într'o oală, iar în ziua următoare a îngropat oala în mormântul tatălui ei.

In urma acestor declaraţii, a fost găsită într'adevăr, în mormânt, oala cu rămăşiţele fătului.

La autopsia făcută de d. dr. Dumbrăviceanu Gheorghe s'a stabilit însă, că avortarea s'a săvârşit în a 8-a lună şi noul născut a respirat după naştere.

Mama criminală şi sfătuitoarea Mesaroş Ileana au fost trimise la parchet.

A INCERCAT SA FURE AUR. Domniţa Ioan, în etate de 21 ani, domiciliat în strada Oonei 5, muncitor la afinarea de aur a minelor statului din localitate, a luat o cantitate de minereu aurifer pe care a ascuns-o într'un colţ al odăii. A fost însă descoperit la controlul sever ce se face la ieşirea din afinare. Minereul găsit asupra lui conţinea 176 grame aur, în valoarea de circa 22.500 lei.

Cercetările le-a condus d. Danciu Iosif, şeful poliţiei din localitate.

AU FOST PRINŞI 7 BRACONIERI. — Pe teritoriul de vânătoare al societăţii din Cehul-Silvaniei-Sălaj, s'a semnalat în cursul ultimilor 15 ani mai mulţi braconieri cari stârpeau vânatul util în tot timpul anului şi posedau arme fără permis. Toate încercările de a prinde pe aceşti braconieri au rămas infructuoase.

Zilele acestea însă, şeful postului de jandarmi din Cehul-Silvaniei, a reuşit să capturece trei unguri din Cehul-Silvaniei şi anume: Kim Francisc, Kim Iosif şi Suba Francisc la cari au găsit arme de vânătoare şi muniţii. De asemenea au prins pe Lazar Cornel, Iluţ Ioan şi Lung Dumitru din Noţig, precum şi pe Măries Petru din Someş-Odorhei, complicele lui Lung Dumitru.

Soc. de vânătoare şi publicul din regiune au fost plăcut surprinşi de isprava jandarmilor.

ORĂSTIE

INSPECŢIE SANITARA. — D. dr. Buteanu, inspectorul sanitar al regiunii Timişoara, a inspectat circumscripţia din plasa Geoagiu şi Oraştie, dând îndrumări instituţiunilor sanitare şi medicilor oficiali cu privire la buna lor funcţionare. D-sa a luat în acelaş timp măsuri pentru înfiinţarea micilor maternităţi în acest ţinut, unde femeile să primească la naştere asistenţa medicală în condiţiuni sanitare şi morale prielnice. D-sa a dispus în acelaş timp ca medicii oficiali să aibă domiciliul lor real la sediul circumscripţiei senitare.

ALEGERI BISERICEŞTI. In cele 16 circumscripţii electorale din propopiatul ortodox al Oraştiei, condus de păr. protoiereu Ioan Moţa, au fost aleşi în adunarea protopopească, pe un nou ciclu de 6 ani, următorii mireni: prof. dir. A. Demian, dr. Eugeniu Munteanu, pensionar şi publicist; Viorel Todor lui Todor, Isaia Dăiasa, înv. dir. Ion Fleşeniu, înv. dir. Ion Stănescu, înv. dir. G. Finişan, înv. dir. Ion Căliman, înv. S. Cosmescu, Ion Ivanici lui Ion, Simion Romoşan, not. com. Viorel Ivaşcoiu, Er. Anghel, înv. Adam Dula, Ion Branlui Zacheu şi not. com. Ion Cadariu. Adunarea protopopească pentru constituire se va ţine Joi, 14 c. ora 8 şi jum., în cancelaria epitropiei parohiale din Oraştie, din clădirea şcoalei primare de băeţi.

FESTIVAL RELIGIOS. Sâmbătă, 8 c. ora 9 seara a fost al 4-lea festival religios organizat de societăţile ortodoxe. Elevele gimnaziului de fete au cântat imnuri naţionale şi religioase, străjerele şi străjerii au recitat poezii, d-ra Schuleri a cântat la pian, iar d. prof. Ion Simbianu a vorbit despre patimile şi moartea Mântuitorului.

Vineri, 15 Apr., ora 9 seara, va fi ultimul festival.

JURAMANTUL RECRUŢILOR — Duminică la ora 10, în piaţa Regina Maria, s'a desfăşurat depunerea jurământului recruţilor reg. de inf. După predica păr. ort. Ios. Vinţanu, şi cuvântarea d-lui loc. col. Madgearu, a urmat deficalea unităţilor.

NĂSĂUD

SERBAREA SADIRII POMILOR. — In ziua de 9 Aprilie c., toate şcolile primare şi secundare din localitate au suspendat cursurile, pentru serbarea sădirii porimlor, organizată de cohorta străjerilor „G. Coşbuc" de sub comanda d-lui Ion Costan.

Dimineaţa la ora 8, toţi elevii şi profesorii s'au adunat la şcolile respective şi apoi au plecat în Piaţa Unirii, unde s'au aranjat în careu pentru ridicarea „Pavilionului naţional". Comandanţii de străjeri au dat raportul d-lui prof. Ion Suteu care la rândul său l-a dat d-lui Ion Costan comandantul cohortei.

Menţinem prezenţa autorităţilor: primarul oraşului Gh. Născuţiu, şeful poliţiei Teodorescu, corpul didactic al liceului în frunte cu d. prof. Mărcuşiu, substitutul d-lui director Bichigeanu, cel dela şcoala normală de sub direcţia d-lui Ion Seplecan, gimnaziul industrial, gimnaziul de fete condus de d-na dir. Caliopi Lipan, şcoala primară condusă de d. Ferd. Cautnic, grădina de copii condusă de d-na L. Maior, personalul „Regnei" în frunte cu Teodor Simon prof. pens., inginerii dela Direcţia silvică în frunte cu d. insp. silvic Vasile Suteu, reprezentanţii bisericilor naţionale, etc.

Careul s'a format în faţa şcolii primare, unde era catargul.

Grupul celor 870 străjeri a intonat „Imnul Regal". S'a intonat apoi „Tatăl nostru". După aceasta păr. Ioan Bunea prof. a oficiat un serviciu divin, răspunsurile fiind date de un grup de elevi. La sfârşit, prof. Buma a rostit o scurtă cuvântare.

D. Vasile Suteu insp. silvic a ţinut o cuvântare ocazională.

S'a rostit apoi „Deviza Străjerilor", s'a cântat „Imnul nostru", iar gimnaziul industrial sub conducerea d-lui prof. Ioan Trelea a intonat „Imnul sădirii pomilor".

D. Ion Costan, comandantul cohortei a dat câteva îndrumări asupra comportării străjerilor în munca ce trebue să depună cu ocazia sădirii pomilor. Stolurile străjerilor au trecut pe teren, unde au sădit pomii.

TEIUŞ

SINUCIDERE. — Tânărul Ioan Codrea, din com. Muntele-Sărcioni (Turda), s'a spânzurat într'o pădure în apropierea Teiuşului.

După autopsie, s'a autorizat înmormântarea cadavrului.

SALONTA

NUMIRE DE DIRECTOR. — D. prof. Gheorghe Rafiroiu, noul director al gimnaziului de băeţi „Regele Carol II" din localitate şi-a luat postul în primire.

INSPECŢII ŞCOLARE. — Şcolile primare de stat nr. 1, 2 şi 4 din oraşul nostru, de sub conducerea d-lor Grigore Olteanu, Gavril Nuţiu şi Ioan Nanu, au fost inspectate de d. Nicolae Danielescu, revizor şcolar şef al jud. Bihor.

Preţul abonamentului la ziarul UNIVERSUL este:
Lei 750 pe un an
„ 380 pe 6 luni
„ 200 pe 3 luni